

19.2.2010

KÖZLEMÉNY A KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

Tárgy: **Alexander Junger, osztrák állampolgár által benyújtott 1097/2009. számú petíció a terrorizmus elleni harc ürügyén a banki adatoknak az EU és az Egyesült Államok közötti javasolt cseréjéről**

1. A petíció összefoglalása

A petíció benyújtója úgy véli, hogy a banki adatok felfedése az egyesült államokbeli hatóságok előtt – a terrorizmus elleni harc ürügyén – a banki titoktartás és az uniós polgárok személyes integritásának megsértését jelenti.

2. Elfogadhatóság

Elfogadhatónak nyilvánítva: 2009. november. 19. Felkérjük a Bizottságot, hogy az eljárási szabályzat 202. cikkének (6) bekezdése szerint nyújtson tájékoztatást.

3. A Bizottságtól kapott válasz: 2010. február 19.

A petíció benyújtója azt állítja, hogy a banki adatok felfedése az egyesült államokbeli hatóságok előtt a banki titoktartás megsértésének minősül. Kétségbe vonja az Egyesült Államok terrorizmus finanszírozásának felderítését célzó programjának (TFTP) jelentőségét, és kifogásolja, hogy előzetesen mindenkit gyanúsnak tekintenek.

A TFTP nyolc éve működik. Az Egyesült Államok Pénzügyminisztériuma hozta létre röviddel a 2001. szeptember 1-jei terrortámadások után. A TFTP alapjául az Egyesült Államok törvényhozó hatóságainak, az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozatai és a kapcsolódó végrehajtási utasítások szolgálnak. 2006-ban számos újságcikk számolt be a TFTP

létezéséről, amelyek nyomán azt kifogásolták, hogy a TFTP nem veszi figyelembe az EU adatvédelmi jogát. Ezen aggályok eloszlatása érdekében az Európai Unió Tanácsának soros német elnöksége (2007 első félévében) a Bizottság támogatásával egy sor kötelezettségvállalásról állapodott meg az Egyesült Államok Pénzügyminisztériumával azzal kapcsolatban, hogy az EU-ból származó személyes adatokat hogyan dolgozzák fel a TFTP keretében. E kötelezettségvállalásokat 2007 júliusában közzétették az Európai Unió Hivatalos Lapjában (C 166., 2007.7.20., 18. o.), és azok például magukban foglalják szigorúan a terrorizmus elleni küzdelem céljára való korlátozást, az adatbányászás tilalmát és az adatok meghatározott időn belüli törlésére vonatkozó kötelezettségeket. Ezenkívül a SWIFT egyesült államokbeli fióktelepe csatlakozott a „Safe Harbour” programhoz, amely biztosítja az adatvédelem megfelelő szintjét, és lehetővé teszi a személyes adatoknak a Közösségből az Egyesült Államokba üzleti célokból történő átadását.

A TFTP jelentőségének az EU biztonsága és az Egyesült Államok kötelezettségvállalásainak végrehajtása szempontjából történő értékelését a terrorizmus elleni küzdelemmel foglalkozó bíró, Jean-Louis Bruguière végezte el az Európai Bizottságnak szóló, 2008. decemberi jelentésében. A jelentésben azt a következtetést vontta le, hogy a TFTP rendkívüli jelentőséggel bír az uniós tagállamok terrorizmus elleni küzdelme tekintetében. Eddig több mint 1450, a TFTP által feltárt nyomot adtak át az európai kormányoknak, valamint 800-at nem európai kormányoknak, ezekből 2009. január és szeptember között 100-nál is több újat az uniós országoknak. A TFTP-ből származó információk előnyeinek konkrét példái közé tartoznak a következők:

- i. a TFTP-ből származó információk jelentős segítséget nyújtottak az európai kormányoknak az Al-Qaida által irányított, az EU és az Egyesült Államok között közlekedő tengerentúli légi járatok elleni támadás tervével kapcsolatos nyomozás során. A TFTP-ből származó információk új nyomokhoz vezettek, megerősítettek bizonyos személyazonosságokat és feltárták az e terrorcselekmény tervezéséért felelős személyek közötti kapcsolatokat. 2009. szeptember közepén három személyt bűnösnek nyilvánítottak az Egyesült Királyságban, és egyenként legalább 30 éves börtönbüntetésre ítélték őket;
- ii. 2009 elején a TFTP-ből származó információkat használták fel az Al-Qaida Európában működő egyik tagja pénzügyi tevékenységének leleplezéséhez, aki szerepet játszott egy légi jármű elleni állítólagos támadás megtervezésében. Az információkat átadták az európai és a közel-keleti kormányoknak.
- iii. 2007 nyarán a TFTP-t felhasználták az Iszlám Dzsihád Unió (IJU) németországi tagjai pénzügyi tevékenységeinek felderítésére. Ez az információ hozzájárult a németországi helyszínek elleni támadást tervező IJU-tagok felderítéséhez, majd végül letartóztatásukhoz. A TFTP a letartóztatások után is további hasznos információkat szolgáltatott a német hatóságoknak. Ennek következtében a letartóztatottak vallomást tettek.

Valamennyi tagállam elismerte a TFTP jelentőségét, amikor is egyhangúan elfogadták a Tanácsnak az EU és az Egyesült Államok közötti megállapodással kapcsolatos tárgyalásokra vonatkozó megbízatását. 2010 elején Bruguière bíró összeállít egy második jelentést, amely folytatja a TFTP-ből származó információk jelentőségének az EU biztonsága szempontjából

történő értékelését.

2009 végén a SWIFT megvalósította új „rendszerarchitektúráját”. E célból a SWIFT megtartotta a meglévő európai uniós és egyesült államokbeli szervereit, valamint Svájcban üzembe helyezett egy új vezérlőközpontot. Ezen új struktúra előnye, hogy a korábban a TFTP keretében az Egyesült Államok Pénzügyminisztériumába beérkező adatok jelentős mennyiségét már nem tárolják, és azok már nem tartoznak az Egyesült Államok kormányának fennhatósága alá. Következésképpen a pénzügyi fizetési üzenetadatokat és a kapcsolódó adatokat az Európai Unió területén tárolják, és azok kizárólag kérésre bocsáthatók az Egyesült Államok Pénzügyminisztériumának rendelkezésére.

Annak biztosítása érdekében, hogy a TFTP továbbra is a fent említett európai uniós és átfogóbb globális biztonsági előnyöket nyújtsa, szükség volt egy nemzetközi megállapodásra, amely a továbbiakban is lehetővé teszi a vonatkozó pénzügyi üzenetadatok rendelkezésre bocsátását az Egyesült Államok Pénzügyminisztériuma számára. Ennek megfelelően idén júliusban a Tanács keretében a 27 tagállam egyhangúlag elfogadta az EU és az Egyesült Államok közötti, a pénzügyi üzenetadatoknak a terrorizmus finanszírozásának felderítésére irányuló program céljából történő átadásáról szóló megállapodásra vonatkozó megbízatást és tárgyalási iránymutatásokat. Az EU tárgyaló csoportját a svéd elnökség vezette az Európai Bizottság támogatásával.

2009 szeptemberében az Európai Parlament közzétette az EU és az Egyesült Államok közötti, a pénzügyi üzenetadatoknak a terrorizmus finanszírozásának felderítésére irányuló program céljából történő átadásáról szóló, tervezett megállapodásról szóló állásfoglalását. Az állásfoglalás meghatározza, hogy a megállapodásnak rövid időtartamra kell szólnia, a pénzügyi üzenetadatokat kizárólag a terrorizmus elleni küzdelem céljára kell felhasználni, valamint hogy az adatok iránti kérelmeknek meghatározott konkrét ügyeken kell alapulniuk, a hozzáférés pedig bírósági engedélyhez kötött.

Több tárgyalási fordulót követően a Tanács november 30-án elfogadta az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti, a pénzügyi üzenetadatoknak a terrorizmus finanszírozásának felderítésére irányuló program céljából történő feldolgozásáról és az Európai Unióból az Egyesült Államok számára való átadásáról szóló megállapodás („ideiglenes megállapodás”) Európai Unió részéről történő aláírásáról szóló határozatot. Az ideiglenes megállapodás megkötése előtt az Európai Parlamentnek beleegyezését kellett volna adnia, amit a 2010. februári plenáris ülésen megtagadott. A megállapodás a 2010. február 1-jétől (az EU és az Egyesült Államok közötti többoldalú megállapodás hatálybalépésének napjától) kezdődő ideiglenes és legfeljebb 9 hónapig tartó alkalmazásról rendelkezik. Tehát 2010. október 31-én vagy korábban lejárna és hatályát veszítené. A Bizottságnak szándékában állt, hogy 2010 elején új felhatalmazásra tegyen javaslatot a Lisszaboni Szerződésen alapuló újabb megállapodásra vonatkozóan, amely az adatvédelemmel kapcsolatban még több biztosítékot tartalmaz, és biztosítja az Európai Parlament még nagyobb mértékű bevonását. Ezalatt egy ideiglenes megállapodásra lett volna szükség annak biztosításához, hogy a TFTP ne veszítse hatályát, ami most a terrortámadásokkal, illetve a nyomozásokkal kapcsolatos fontos információktól fogja megfosztani az EU-t.

Az ideiglenes megállapodás jelentős biztosítékokat tartalmazott a megállapodás értelmében átadott személyes adatok védelmére vonatkozóan. Ezek közé tartozik például az arra

vonatkozó szigorú tilalom, hogy az adatokat a terrorizmus vagy a terrorizmus finanszírozásának megakadályozásán, kivizsgálásán, felderítésén vagy az eljárás alá vonáson kívül más célra használják fel, továbbá az adatbányászásra vonatkozó szigorú tilalom és a hatékony jogorvoslatok biztosítására vonatkozó kötelezettség. Az ideiglenes megállapodás előírta a Pénzügyminisztérium számára, hogy azonosítsa és törölje azokat az adatokat, amelyekre a terrorizmus elleni küzdelem céljából már nincs szükség. Egyéb esetekben a TFTP adatbázisában tárolt adatokat általában a kézhezvételtől számított öt éven belül kellett törölni. Az ideiglenes megállapodás szigorú kötelezettségeket írt elő az adatbiztonságra és a TFTP-adatokhoz való hozzáférésre jogosult személyekre vonatkozóan.

Az egyik legjelentősebb biztosíték az volt, hogy mielőtt a TFTP-adatokat az Egyesült Államok rendelkezésére lehetett bocsátani, az Egyesült Államok Pénzügyminisztériumának megkeresést kellett tennie, egy adott megvalósult terrorcselekmény folyamatban lévő kivizsgálása alapján, vagy amennyiben – előzetes információk vagy bizonyítékok alapján – okkal feltételezhető, hogy az adott cselekmény megvalósulhat. A nem megfelelő indokolással ellátott megkeresés hiányában nem lehetett adatokat az Egyesült Államok rendelkezésére bocsátani. Ez a kötelezettség a megkeresett tagállam bírói hatósága által elvégzendő felülvizsgálatnak és külső ellenőrzésnek lett volna alárendelve, továbbá azt hangsúlyozza, hogy a TFTP-t kizárólag akkor lehet alkalmazni, ha bizonyítható és indokolt gyanú merül fel azzal kapcsolatban, hogy egy azonosított személy terrorizmussal és annak finanszírozásával foglalkozik.

A banki titoktartás lazítása a súlyos bűncselekmények, többek között a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemre vonatkozó szükséges és arányos intézkedésként fogadható el. Ezt bizonyítja például a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 2005. október 26-i 2005/60/EK irányelv, valamint a pénzáttalásokat kísérő megbízási adatokról szóló, 2006. november 15-i 1781/2006/EK rendelet. Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között az Európai Unióból származó pénzügyi üzenetadatoknak a terrorizmus finanszírozásának felderítésére irányuló program céljából történő feldolgozásáról és az Amerikai Egyesült Államok részére való átadásáról szóló megállapodás jelentős biztosítékokat tartalmaz a pénzügyi üzenetadatokhoz való hozzáférésre vonatkozóan, amely kiemeli az ideiglenes megállapodás által követett arányos megközelítést.

Következtetés

Az ideiglenes megállapodás arra törekedett, hogy megfelelő egyensúlyt teremtsen egyrészt az EU biztonságának garantálásához szükséges intézkedések, másrészt a személyes adatok védelme között. A megállapodás rövid időtartamra szólt volna, megtiltotta volna a pénzügyi üzenetadatoknak a terrorizmus elleni küzdelemmel kívül más célra való felhasználását, valamint egyértelművé tette volna, hogy az adatok iránti kérelmeknek meghatározott konkrét ügyeken kell alapulniuk, és azok bírósági engedélyhez kötöttek. Mindenekelőtt a TFTP-adatok nem képezték volna széles körű keresés tárgyát, és kizárólag akkor lehetett volna felhasználni őket, ha bizonyítást nyert a terrorcselekményekkel vagy azok finanszírozásával való közvetlen kapcsolat. Az ideiglenes megállapodás arányossága – beleértve az adatvédelmi kötelezettségvállalások teljesítését és a TFTP folyamatos jelentőségének az EU biztonsága szempontjából történő értékelését – többek között a tagállamok adatvédelmi hatóságainak képviselői által 2010-ben elvégzendő részletes európai uniós felülvizsgálat tárgyát képezte

volna.

A TFTP-re szükség van az európai biztonsághoz. Az ideiglenes megállapodás elutasítása következtében keletkezett biztonsági rést meg kell szüntetni. Az adatok átadásáról kétoldalú megállapodást is kell kötni, mivel az adatok fizikailag csak egy tagállamban találhatóak. Ugyanakkor az adatok valamennyi uniós tagállamból származnak, ezért kizárólag egy uniós megoldás tartható fenn. Ennélfogva a Bizottság egy új felhatalmazást fog előterjeszteni az EU és az Egyesült Államok közötti, a TFTP fenntarthatóságával kapcsolatos együttműködésre vonatkozóan.